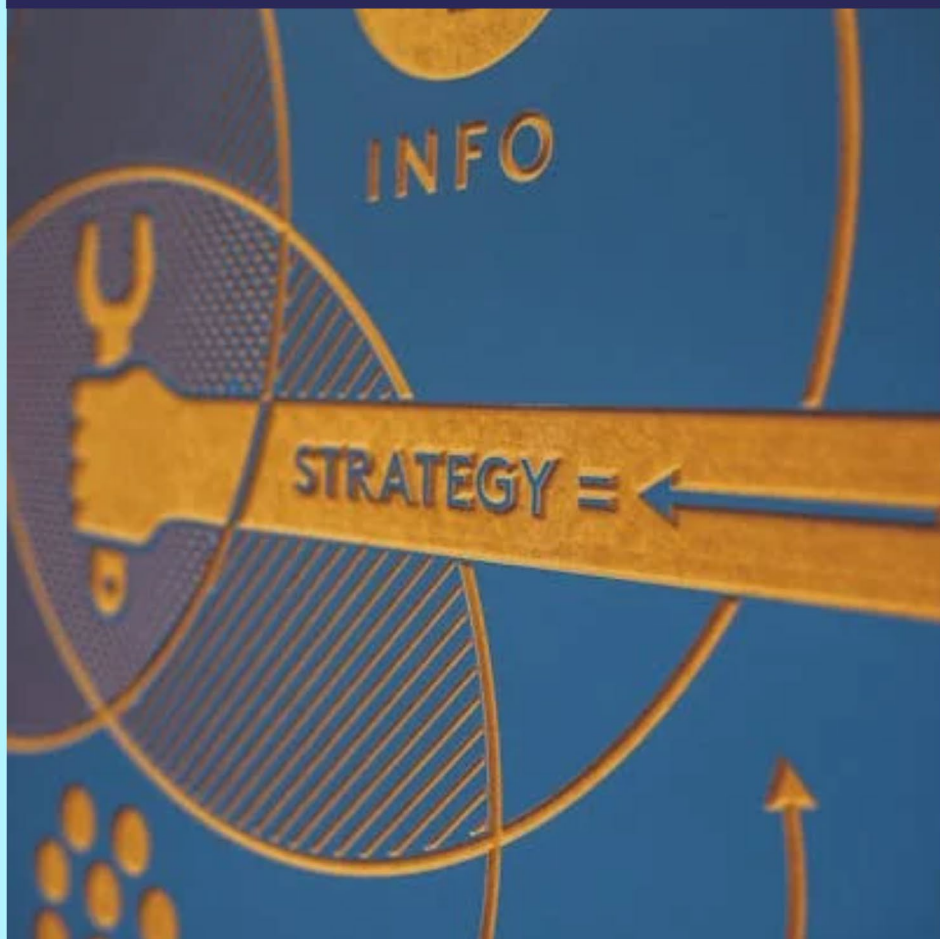
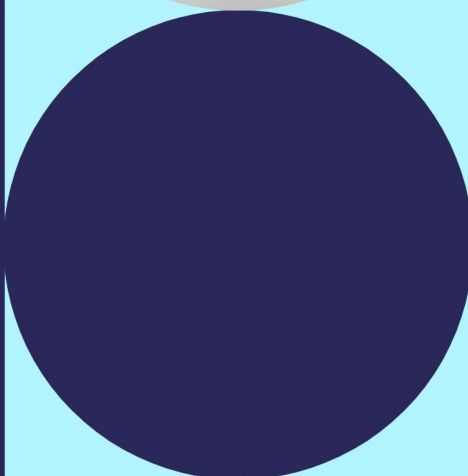

Det sentrale eldreråd

Strategi 2024 - 2027

Innledning

Det sentrale eldrerådet for perioden 2024 – 2027 ble oppnevnt av bystyret 31.01.2024. Eldrerådet er bredt sammensatt og har 11 medlemmer og 11 varamedlemmer. Rådet skal representere hele Oslos befolkning over 67 år, en gruppe som i dag utgjør 82 775 personer. En gruppe mennesker som er like mangfoldige som resten av befolkningen og som lever svært ulike liv. Det er viktig for rådet både å respektere disse ulikhetene og etter beste evne forsøke å påvirke politikere og øvrig befolkning til å ha bevissthet og respekt for det samme.

Rådet har gjennom spørreundersøkelser og internseminar kommet fram til tre satsningsområder for denne fireårsperioden. De tre områdene handler om holdninger til eldre innbyggere, inkludering, mangfold og likeverd og at Oslo skal være en aldersvennlig by.

Område 1:

Eldrerådet vil fremme positive holdninger til eldre innbyggere og arbeide for å motvirke alderisme og aldersdiskriminering

Område 2:

Eldrerådet vil arbeide for en inkluderende, mangfoldig og likeverdig eldrepolitikk i Oslo

Område 3:

Eldrerådet vil arbeide for å videreutvikle Oslo som en aldersvennlig by

Det er mange viktige, spennende og utfordrende oppgaver å ta tak i for rådet. De tre satsningsområdene vil være overordnede mål i sakene rådet arbeider med. I arbeidet med oppfølging av den strategiske plan er det allikevel viktig for rådet å ikke begrense oss til de tre satsningsområdene. Rådet vil både jobbe langsiktig med å følge opp strategien, men også ta opp andre aktuelle saker.

Rådet ser fram til et godt samarbeid med alle aktuelle parter, og tar gjerne imot innspill og gode ideer om saker som angår Oslos eldre innbyggere.

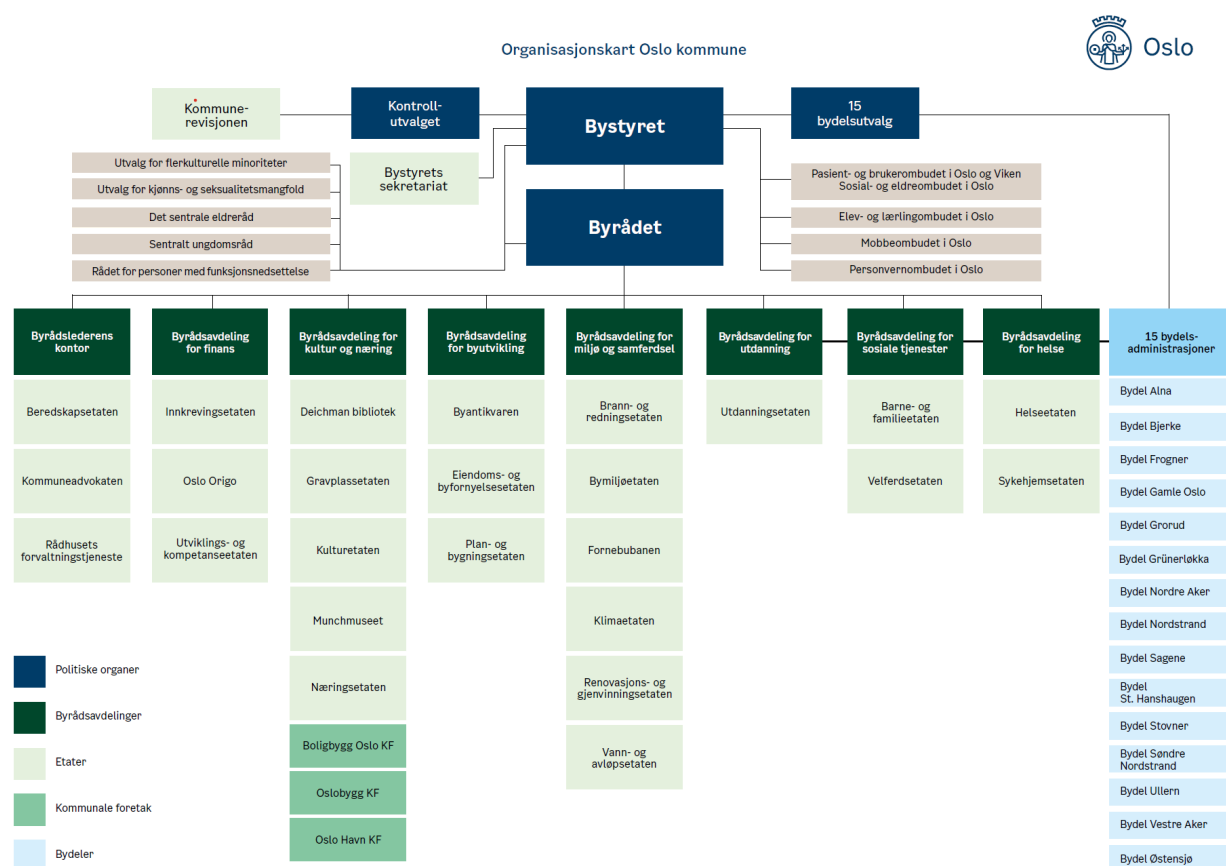
Kari Hauge
leder

Innhold

Innledning	3
1. Sentrale råd og utvalg i Oslo.....	5
2. Eldreråd	6
3. Det sentrale eldreråd i Oslo	6
4. Eldre innbyggere i Oslo	6
5. Strategi for Det sentrale eldreråd 2024 - 2027.....	7
6. Alderisme og aldersdiskriminering	7
7. Inkluderende, mangfoldig og likeverdig eldrepolitikk i Oslo.....	8
8. Aldersvennlige Oslo	9
9. Oppfølging av strategi for Det sentrale eldreråd 2024 - 2027.....	10
10. Kontaktinformasjon	11
Kilder	12

1. Sentrale råd og utvalg i Oslo

Oslo har lang tradisjon og praksis med egne medvirkningsråd, siden tidlig på 80-tallet. Oslo kommune har fem sentrale råd og utvalg: Rådet for personer med funksjonsnedsettelse, Det sentrale elderråd, Sentralt ungdomsråd, Utvalget for flerkulturelle minoriteter og Utvalget for kjønn- og seksualitetsmangfold. Oslo kommunes sentrale råd og utvalg for medvirkning er rådgivende overfor byrådet og bystyret. Rådene og utvalgene oppnevnes av bystyret. Funksjonstiden følger kommunevalgperioden (Oslo kommune, u.å).

2. Eldreråd

Eldreråd er et lovpålagt medvirkningsorgan etter kommuneloven § 5 - 12. Alle saker som gjelder eldre innbyggere skal legges fram for rådet. Rådet kan også ta opp saker på eget initiativ. Rådet behandler ikke saker som gjelder enkeltpersoner (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023).

Formålet med eldreråd er å bidra til å sikre en bred, åpen og tilgjengelig medvirkning i saker som gjelder eldre. Det er behov for eldreråd fordi eldre innbyggere ofte er underrepresenterte i folkevalgte organer. Det er viktig at synspunkter fra eldre blir ivaretatt i kommunale og fylkeskommunale beslutningsprosesser. Det er derfor krav om eldreråd i hver kommune og fylkeskommune (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023).

3. Det sentrale eldreråd i Oslo

Oslo kommune har hatt et sentralt eldreråd siden 1992. Det sentrale eldreråd er et rådgivende medvirkningsorgan for byrådet og bystyret i saker som gjelder levekår for eldre innbyggere i Oslo. Rådets formål er å bidra til å sikre en bred, åpen og tilgjengelig medvirkning i saker som gjelder eldre innbyggere.

Rådet består av elleve medlemmer med personlige varamedlemmer. Rådet oppnevnes av bystyret etter forslag fra organisasjoner, ulike typer frivillige organisasjoner, foreninger som representerer eldre samt foreninger som driver aktivt arbeid blant eldre. Det innhentes også forslag fra bydelseldreråd, bydelenes administrasjon og fra relevante fagmiljøer. Rådet er bredt sammensatt for å kunne representere interessene til alle eldre innbyggere i Oslo.

Rådets funksjonstid følger kommunevalgperioden. Det sentrale eldreråd for perioden 2023 – 2027 ble oppnevnt av bystyret 31.01.2024. Rådet hadde sitt konstituerende møte 05.02.2024.

I Oslo er det også lokale eldreråd i hver bydel som er rådgivende overfor sitt bydelsutvalg.

4. Eldre innbyggere i Oslo

Eldrerådets medlemmer og varamedlemmer skal representere interessene til alle eldre innbyggere i Oslo. I Oslo er det 82 775 personer over 67 år (Oslostatistikken, 2023).

Grovt sett kan man dele gruppen eldre innbyggere inn i aldersgruppen 67–79 år, og 80 år og eldre. Aldersgruppen 67–79 år har gjerne høyere funksjonsnivå, bedre livskvalitet, høyere arbeidsevne, og de kan oftere bidra i samfunnet på andre måter, eksempelvis i form av frivillig arbeid, enn de i aldersgruppe 80 år og eldre. (Oslohelsa, 2023).

Det vil være en sterk vekst i antall eldre i Oslo de kommende årene. Antall personer på 80 år og eldre er forventet å øke med 86 prosent fram mot 2040. Økningen i antall eldre er ulikt fordelt mellom bydelene (Oslo kommune, 2023).

Eldre innbyggere i Oslo har ulike behov og interesser. Vi vil i vårt arbeid ta utgangspunkt i at eldre innbyggere er en sammensatt og mangfoldig gruppe. Det finnes relevant informasjon om levekår for eldre innbyggere i statistikk, faglitteratur og politiske dokumenter. Rådet vil ta utgangspunkt i tilgjengelig informasjon og også ha dialog med aktuelle faginstanser, bydelseldreråd, forskningsmiljøer og interesseorganisasjoner.

5. Strategi for Det sentrale eldreråd 2024 - 2027

Rådet vedtok i møte 05.03.2024 å utarbeide en strategi for 2024 – 2027, sak 27/2024. Det ble i april 2024 gjennomført en spørreundersøkelse blant rådets medlemmer og varamedlemmer der det ble gitt innspill til hvilke grupper av eldre innbyggere og overordnede saker man ønsker at rådet skal prioritere i perioden.

Rådet gjennomførte i mars 2024 en spørreundersøkelse for bydelseldrerådene i Oslo der det ble bedt om innspill til hvilke saker Det sentrale eldreråd bør ta opp i perioden 2024 – 2027. Videre fikk rådet innspill og informasjon fra Pårørendesenteret i Oslo (PIO) på konferanse for bydelseldrerådene 03.04.2024. Rådet har også bedt om innspill fra Pasient- og brukerombudet i Oslo og Viken, Sosial- og eldreombudet i Oslo.

Rådet hadde et internseminar 28.05.2024 der det ble arbeidet med strategien og oppfølging av denne. Strategien ble vedtatt i rådets møte 02.09.2024, sak 100. Rådet vil i valgperioden jobbe med tre strategiske områder:

Område 1: Eldrerådet vil arbeide for å fremme positive holdninger til eldre innbyggere og å motvirke alderisme og aldersdiskriminering

Område 2: Eldrerådet vil arbeide for en inkluderende, mangfoldig og likeverdig eldrepolitikk i Oslo

Område 3: Eldrerådet vil arbeide for å videreutvikle Oslo som en aldersvennlig by

6. Alderisme og aldersdiskriminering

Område 1: Eldrerådet vil fremme positive holdninger til eldre innbyggere og arbeide for å motvirke alderisme og aldersdiskriminering.

Begrepet alderisme refererer til stereotyper, fordommer og diskriminering mot mennesker basert på deres kronologiske alder. Forskning viser at alderisme kan ha negative effekter på fysisk og mental helse, samt økonomiske og sosiale konsekvenser (WHO, 2121).

Verdens helseorganisasjon fremhever behovet for politikk og tiltak som fremmer likestilling og bekjemper aldersdiskriminering. Verdens helseorganisasjon anbefaler kunnskap, bevisstgjøring og lovgivning som viktige verktøy for å redusere alderisme. Videre kan kontakt mellom

generasjoner, bidra til å redusere stereotypier og skape et mer inkluderende samfunn (WHO, 2021).

Pensjonisttilværelsen kan komme til å vare nesten en tredjedel av livet for mange. Mange av disse årene er vi friske, og tiden skal fylles med noe meningsfullt. Gjennom mindre alderisme og mer åpenhet om aldring i samfunnet kan det bli lettere å akseptere og kommunisere om planlegging av alderdom (Helse- og omsorgsdepartementet, 2023). Rådet vil i vårt arbeid ta utgangspunkt i et positivt syn på aldring og eldre innbyggere. Vi vil løfte områder der vi mener eldre innbyggere blir utsatt for alderistiske holdninger eller aldersdiskriminering.

7. Inkluderende, mangfoldig og likeverdig eldrepolitikk i Oslo

Område 2: Rådet vil arbeide for en inkluderende og mangfoldig eldrepolitikk og likeverdige tjenester til eldre innbyggere i Oslo.

Aldringen av befolkningen innebærer også at de eldre vil bli en mer sammensatt gruppe, blant annet med tanke på helsetilstand, sosioøkonomiske faktorer, språk og kulturell bakgrunn og familieliv (Oslohelse, 2023). I verdidokumentet *Oslo – En by for alle* står det at i møte med Oslo kommune skal alle anerkjennes og verdsettes for hvem de er, uavhengig av etnisitet, tros- og livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, kjønn og alder (Byrådssak 183/2023, tatt til orientering i bystyret 13.12.2023).

Alderisme kan overlappes og samvirke med andre former for stereotypier, fordommer og diskriminering som sexismen, rasisme og diskriminering av personer med funksjonsnedsettelser (WHO 2021). Rådet er opptatt av Oslo skal ha en eldrepolitikk som vektlegger inkludering og mangfold.

Folkehelsen i Norge er generelt god og levealderen høy, men det er samtidig store sosiale helseforskjeller. Eldre personer med lav sosioøkonomisk posisjon har i gjennomsnitt flere sykdommer, helseplager og skader og oftere nedsatt funksjonsevne enn eldre personer med høy sosioøkonomisk posisjon. Lang utdanning har sammenheng med sunn aldring og høyere levealder. (Helse- og omsorgsdepartementet, 2023). I perioden 2018–2022 var forventet levealder i Oslo, som i landet som helhet, om lag 85 år for kvinner, mens den var litt over 81 år for menn. Den forventede levealderen var høyest i bydelene i ytre vest og Bydel Nordstrand og lavest i bydelene i indre øst og i Bydel Grorud. Forskjellen i forventet levealder for kvinner og menn i bydelene med høyest og lavest forventet levealder var seks år. Rådet er opptatt av forebygging av sosial ulikhet og likeverdige tjenester.

Rundt 20 % av den voksne befolkningen er sårbare i møte med offentlige digitale tjenester (Digdir 2024). Rådet er opptatt av inkludering av eldre innbyggere med manglende digital kompetanse.

8. Aldersvennlige Oslo

Område 3: Eldrerådet vil arbeide for videre utvikling av Oslo som en aldersvennlig by.

Oslo kommune har to overordnede planer og styringsdokumenter som omhandler eldre innbyggere Oslo kommunes *Demensplan for 2023 – 2027* ble vedtatt i 2024. Demensplanen skal bidra og legge til rette for en demensvennlig by med bærekraftige og forutsigbare tilbud og tjenester, både til dem som er rammet og deres pårørende (Oslo kommune 2023). *Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov*, er en langtidsplan for planlegging og utbygging av heldøgns omsorgstilbud for eldre i Oslo. Planen skal rulleres i 2024 (Oslo kommune, u.å).

Seniormeldingen *Selvstendige aktive og trygge eldre i Oslo* fra 2014 var en strategisk plan for Oslo kommunes arbeid for en aktiv og sunn aldring i befolkningen, inklusive fremtidig eldreomsorg (Oslo kommune, 2014). Oslo kommune vedtok Handlingsplan for en aldersvennlig by i 2017. Handlingsplanen ble utarbeidet parallelt med Plan for trygg og mangfoldig eldreomsorg. Formålet med planene var å skissere tiltak som bidrar til at Oslo blir en aldersvennlig by med trygge og mangfoldige tilbud til eldrebefolkningen (Oslo kommune, 2017). Seniormeldingen, Handlingsplan for en aldersvennlig by og Plan for trygg og mangfoldig eldreomsorg ble opphevet 06.06.2024 i byrådssak 1055/24. Det står i byrådssaken at tematikken tas inn i arbeidet med en ny plan for eldreområdet. Rådet vil følge opp dette og bidra i arbeidet med en ny plan.

Oslo kommune ble medlem av Verdens helseorganisasjons nettverk for aldersvennlige lokalsamfunn i 2014. En aldersvennlig by kan ha stor betydning for at flere eldre kan leve sunne og aktive år med god livskvalitet (Oslo kommune, 2023). Eldrerådet vil arbeide for utviklingen av en aldersvennlig by med utgangspunkt i innsatsområdene i Oslo kommunes tidligere handlingsplan for en aldersvennlig by:

1. Helse- og omsorgstjenester
2. Transport
3. Bolig
4. Utendørsområder og fysisk aktivitet
5. Samfunnsdeltagelse (arbeidsliv, frivillighet og kultur)
6. Kommunikasjon og medvirkning

At flere lever lenger er en ønsket utvikling, og mange kommer til å leve flere sunne og aktive år. Med flere eldre innbyggere i befolkningen blir det enda viktigere med god folkehelse, både blant eldre som vil klare mer selv og for dem i yrkesaktiv alder som vil kunne jobbe lengst mulig. En styrket satsing på folkehelse og forebyggende arbeid vil også kunne bidra til å redusere behovet for helse- og omsorgstjenester (Oslo kommune, 2023). Eldrerådet vil i tillegg til de seks innsatsområdene også arbeide for tilgjengelige helsefremmende og forebyggende tilbud til hjemmeboende eldre i Oslo kommune, som eksempelvis seniorveiledertjenesten og seniorsentre.

Det er opprettet helsefelleskap mellom kommuner og helseforetak for å sikre bedre felles planlegging og utvikling av tjenestene. Skrøpelige eldre er en av pasientgruppene

helsefellesskapene skal prioriterer ved utviklingen av helhetlige og koordinerte tjenester (Helse- og omsorgsdepartementet, 2019). Skrøpeligheit er en tilstand der kroppens motstandskraft mot sykdom, stress og belastninger er svekket. Tilstanden finnes hos voksne i alle aldre, men er vanligere i eldre år (Aldring og helse, u.å.). I 2022 var 15 prosent av personene over 67 år i Oslo skrøpelige. Dette var det samme som for landsgjennomsnittet. Fra 2018 til 2022 har andelen skrøpelige eldre gått litt ned både i Oslo og i resten av Norge. I Oslo er det betydelige forskjeller mellom bydelene, men i de fleste bydelene har andelen gått ned siden 2018 (Oslohelsa, 2023). Rådet er opptatt av at sårbare eldre innbyggere med behov for helse- og omsorgstjenester skal ivaretas, og at det skal være gode og trygge overganger mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten i Oslo.

I Oslo er det 82 775 personer over 67 år hvorav 33 422 bor alene. (Oslostatistikken 2023). Dette vil si at omtrent 40 % av innbyggere over 67 år bor alene. Rådet er opptatt av at sårbare eldre innbyggere uten pårørende eller andre som kan tale deres sak skal bli ivarettatt.

Eldrerådet vil se planene som gjelder eldre innbyggere i sammenheng med Oslo kommunes sentrale planer på andre områder, eksempelvis folkehelse, universell utforming, pårørendesamarbeid, ernæring, tannhelse, rehabilitering, rekruttering og kompetanse i helse- og omsorgstjenestene, forebygging av vold mot eldre, psykisk helse, mennesker med nedsatt funksjonsevne, mennesker med flerkulturell minoritetsbakgrunn, kjønns- og seksualitetsmangfold og seniorpolitikk.

9. Oppfølging av strategi for Det sentrale eldreråd 2024 - 2027

Eldrerådet vil arbeide med konkrete tiltak for å følge opp de strategiske områdene i løpet av rådsperioden. Vi ønsker i vårt arbeid å være en konstruktiv samarbeids- og innspillspartner som kommer med konkrete forslag til forbedring for eldre innbyggere i Oslo. Eldrerådet vil løfte de strategiske områdene i våre høringsuttalelser og innspill. Vi vil også aktivt ta opp saker på eget initiativ.

Eldrerådet ønsker at arbeidet med oppfølging av strategien skal være dynamisk og ta utgangspunkt i aktuelle utfordringer og problemstillinger for eldre innbyggere i Oslo. Eldrerådet vil derfor arbeide for å få oppdatert informasjon og kunnskap om levekårene for eldre innbyggere i Oslo.

Eldrerådet vil informere om rådets arbeid i aktuelle sammenhenger. Vi ønsker også å samhandle med andre aktører som arbeider for og med eldre innbyggere og deres pårørende i Oslo. Rådet tar gjerne imot innspill og forslag til oppfølging av strategien. Vi kan også komme på besøk og holde innlegg om rådets arbeid.

10. Kontaktinformasjon

Rådets hjemmeside

[Det sentrale eldreråd - Sentrale råd - Oslo kommune](#)

Kontakt eldrerådets sekretariat

Siri-Anett Myhre

E-post: siri-anett.myhre@byr.oslo.kommune.no

Telefon: 994 20 655

Sentralbord Oslo kommune

21 80 21 80

Henvendelser til rådet sendes til Rådhusets postmottak for registrering. Merk gjerne med Det sentrale eldreråd

E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

Henvendelser kan også sendes per post

Det sentrale eldreråd

Rådhuset

0037 Oslo

Kilder

- Aldring og helse Ordbok <https://www.aldringoghelse.no/ordbok/skropelighet/>
- Digdir (2024) *Rikets digitale tilstand 2023* <https://www.digdir.no/rikets-digitale-tilstand/rikets-digitale-tilstand-2023/3480>
- Helse- og omsorgsdepartementet (2019) *Meld. St. 7 (2019-2020) Nasjonal helse og sykehusplan 2020 – 2023*
- Helse- og omsorgsdepartementet (2023) *Meld. St. 24 (2022–2023) Fellesskap og meistring – Bu trygt heime*
- Kommunal- og distriktsdepartementet (2023), *Veileder for eldreråd* <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunalrett-og-kommunal-inndeling/veileder-for-eldrerad/id2666683/>
- Oslo kommune (2017) *Byrådssak 175/17 Handlingsplan for en aldersvennlig by*
- Oslo kommune (2014) *Bystyremelding nr. 1/2014 Seniormelding: Selvstendige, aktive og trygge eldre i Oslo*
- Oslo kommune (2023) «*Forglem meg ei*» *Demensplan for Oslo 2023 – 2027*
- Oslo kommune: Helseetaten (2023) *Oslohelse 2023* <https://www.oslo.kommune.no/statistikk/helse/#gref>
- Oslo kommune (u.å.) *Sentrale planer og styringsdokumenter* <https://www.oslo.kommune.no/politikk/sentrale-planer-og-styringsdokumenter/#gref>
- Oslo kommune (u.å.) *Sentrale råd og utvalg*
- Oslo kommunes statistikkbank (2023) <https://statistikkbanken.oslo.kommune.no/>
- WHO (2021) *Global report on ageism* <https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866>